

Коломієць А. М., Швець О. А. Використання штучного інтелекту в мистецькій освіті // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Філософія культурно-мистецької освіти». Київ, 2024. С.73-78.

Анотація

У статті представлено можливості використання штучного інтелекту в мистецькій освіті. Наведено приклади використання штучного інтелекту для розпізнавання стилів різних художників. Зроблено висновок, що людство має швидко навчитись використовувати штучний інтелект у різних сферах життєдіяльності. За умови вмілого та добросовісного використання штучного інтелекту, він може бути корисним інструментом підвищення якості, інтенсивності та ефективності професійної освіти майбутніх художників, архітекторів, дизайнерів.

Ключові слова: мистецтво, художник, штучний інтелект.

Annotation

The article presents the possibilities of using artificial intelligence in art education. Examples of the use of artificial intelligence to recognize the styles of various artists are given. It was concluded that humanity should quickly learn to use artificial intelligence in various spheres of life. Provided skillful and virtuous use of artificial intelligence, it can be a useful tool for increasing the quality, intensity and efficiency of professional education of future artists, architects, and designers.

Keywords: art, artist, artificial intelligence.

Коломієць Алла Миколаївна

Швець Олена Анатоліївна

Використання штучного інтелекту в мистецькій освіті

Ми звикли, що філософія, як найдревніша наука, традиційно вважається самою консервативною. І дійсно, її основні положення не змінювалися впродовж сотень років. Проте надшвидкі темпи розвитку сучасного суспільства зумовили суттєві зрушення у філософії науки, освіти, культури і

навіть мистецтва [4]. До таких змін призвели, зокрема, процеси цифровізації, а особливо – поява та необмежені можливості штучного інтелекту (ШІ).

Штучним інтелектом називають технології, які здатні виконувати інтелектуальну діяльність замість людини. Із початком роботи в Україні одного із видів ШІ – мовної моделі ChatGPT у лютому 2023 року його почали активно використовувати не лише учні, студенти, вчителі, викладачі і науковці [5], а й митці. За допомогою ШІ пишуть книги (чатбот Gemini), малюють ілюстрації (MidJourney, DALL-E, Stable Diffusion), створюють музичні твори, складають вірші та пісні (чатбот Copilot) тощо.

Штучний інтелект аналізує великі бази даних (тексти, музику, картини), які вже існують, і на основі їх синтезу може генерувати новий контент. Якість таких мистецьких творів і швидкість їх створення викликали в суспільстві багато суперечок щодо впливу ШІ на мистецтво в цілому. Митці занепокоєні тим, що їх праця буде знівельована, а деякі з них подають позови до суду на розробників ШІ. У соцмережах й досі точаться суперечки щодо доцільності та етичності використання ШІ в мистецтві та дизайні, щодо художньої цінності та порушення авторських прав.

З іншого боку, є багато прихильників того, що ШІ може допомогти творцям, взявши на себе деякі рутинні операції, зокрема: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, планування і навіть генерацію ідей. Користувачів із різних сфер мистецтва зваблюють безмежні можливості ШІ, який здатний синтезувати непокдане.

В образотворчому мистецтві ШІ може створювати ілюстрації до художніх творів, генерувати зображення на задану тему, міксувати кілька зображень в одне, перетворювати реальні фото на фантастичні чи історичні відповідно до певної епохи або перетворювати музику на зображення та багато іншого. Але для митців залишається відкритим запитання: чи можна вважати такі твори мистецтвом? Отже, проблема використання ШІ ще далека від свого розв'язання, хоч на неї вже звертають свою увагу науковці з різних країн.

В Україні нашу увагу привернула стаття В. Волинець, у якій авторка акцентує увагу на можливості використовувати ШІ з метою допомоги в процесах реставрації, реновації, аналізу та інтерпретації творів мистецтва, а також для взаємодії з глядачами [3, 21-25]. Цікавою є думка дослідниці про можливість співпраці художника та ШІ.

Проте критики можливостей ШІ вказують на те, що згенеровані ним твори не мають авторського почерку, є узагальненням створених раніше творів, не враховують національних особливостей і загальнокультурних тенденцій, вони не враховують емоцій і не містять філософії.

Незважаючи на суперечки науковців і практиків щодо переваг, недоліків, доцільності та правових засад використання ШІ, він усе більше розширює свої можливості та завойовує сфери впливу: медицина, фінанси, освіта, наука, мистецтво [2]. Студенти, як показали наші спостереження, є чи не найширшою аудиторією, в якій використовуються можливості ШІ: від генерування текстів – до створення зображень.

Тому заперечувати доцільність чи забороняти використання ШІ у навчальній діяльності вже немає сенсу. Оскільки наявність різних видів ШІ – це вже реальні технології, які швидко розвиваються і самонавчаються, то людство має швидко навчитись із ними співпрацювати. І тому завданням педагогів, зокрема й у вищій школі, є підготовка студентів до правильного використання ШІ у навчальній діяльності з дотриманням правил академічної доброчесності [6]. У вивченні мистецьких дисциплін технологіям ШІ можна довірити процеси ескізування, проектування [1, 270–275], вибору та демонстрації стилів тощо.

Наприклад, у нашій практиці ми переконались, що співпраця студентів мистецьких спеціальностей з ШІ може стати цікавим, інноваційним і корисним досвідом. Розглянемо, як приклад, його можливість дуже швидкого, дуже якісного, вражаюче наближеного до оригінального авторського стилю виконання завдань типу: «Зобрази панораму Львова в стилі різних художників». Для нас стало відкриттям, що як і людина-художник, ШІ не

шукає фотографічної подібності архітектурних об'єктів міста, а передає його характер, враховуючи відповідний стиль. Зокрема, ілюстрація на тему «Панорама Львова в стилі Караваджо» була виконана ШІ Copilot в максимально реалістичному стилі, повного драматизму з акцентом на контрастному освітленні (рис.1). Тут архітектурний пейзаж міста має неспокійний, загадковий і напружений характер. Ілюстрація «Панорама Львова в стилі Кандинського» демонструє нам авангардні пошуки живопису початку 20 століття. На ній ШІ зображує графічну привабливість, складний ритм архітектури середньовічного міста (рис.2). Живописні експерименти, що можуть передати рух повітря, легкий серпанок, пластику експресіонізму ШІ передає в «Панорамі міста в стилі Ван Гога» (рис.3).

За допомогою виконаних ШІ за кілька хвилин ілюстрацій студенти мають можливість на одному й тому самому об'єкті порівняти стилі різних художників, визначити характерні відмінності та особливості.

Рис.1. Ілюстрація «Панорама Львова в стилі Караваджо», виконана ШІ

Рис. 2. Ілюстрація «Панорама Львова в стилі Кандинського», виконана

ШІ

Рис.3. Ілюстрація «Панорама міста Львова в стилі Ван Гога», виконана ШІ

Отже, за умови вмілого та добросовісного використання ШІ у вивченні мистецьких дисциплін, він може бути корисним інструментом підвищення якості, інтенсивності та ефективності професійної освіти майбутніх художників, архітекторів, дизайнерів.

Список використаних джерел:

1. Бабчук Ю. М., Коломієць Д. І., Макар З. Ю. Навчання майбутніх учителів технологій проектуванню та виготовленню меблів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. 2016. Вип.44. С.270 – 275.
2. Візнюк І. М., Буглай Н. М., Куцак Л. В., Поліщук А. С., Киливник В.В. Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць*. 2021. Випуск 59. С. 35-44.
3. Волинець В. Вплив штучного інтелекту на сучасне мистецтво: можливості та виклики. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2023. 6(1), С.21–31.
4. Коломієць А. М., Жовнич О. В., Коломієць О. О. Світоглядно-гуманітарні виміри нової філософії педагогічної освіти. Мат-ли Всеукраїнської наукової конференції «Філософія культурно-мистецької освіти». Київ. 24.03.2022. 2022. С.85-89.
5. Коломієць А. М., Кушнір О. І. Використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності: можливості та виклики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. 2023. Вип. 70. С.45-57.
6. Технології добросовісного використання штучного інтелекту у сфері освіти та науки : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 31 липня – 10 вересня 2023 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 276 с.